808

1379

Towarzystwo Lekarskie Lubelskie
BIBLIOTEKA

Towarzystwo Lekarskie Lubelskie
KONTROLA
1905/6

Uniwersytet Medyczny w Lublinie
nr inw.: XX - 40106
BG 5421

ИНСТРУКЦІЯ
ОБВОДОВОМУ ЛЕКАРЮ.

(Медицинскимъ Совѣтомъ разсмотрѣнная и одобренная на общемъ засѣданіи Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія).

INSTRUKCYA
DLA
Lekarza Obwodowego.

BIBLIOTEKA WARSZ. TOW. LEKARSK.

(Przejrzana przez Radę lekarską, i przyjęta na posiedzeniu ogólném Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych, Duchownych i Oświecenia Publicznego).

Lekarze obwodowi - Druki dawne

На подлинной рукою Главнаго Директора Предсѣдательствующаго въ Пр. Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія, написано:

„Утверждаю.“

Генералъ-Адъютантъ ШИПОВЪ.

Г. Варшава 15 (27) Декабря 1838 г.

ИНСТРУКЦІЯ

ОБВОДОВОМУ ЛЕКАРЮ.

Обводовый лекарь есть старшій медицинскій чиновникъ въ обводѣ, завѣдывающій дѣлами, относящимися до медицинской полиціи и судебной медицины.

Онъ состоитъ въ непосредственной зависимости губернскаго медицинскаго Инспектора и Врачебной Управы.

Обязанности обводоваго лекаря суть слѣдующія:

а) По части медицинской полиціи.

1. Знакомиться, по мѣрѣ возможности, съ состояніемъ обвода, въ топографическомъ отношеніи, т. е. собирать лично, во время

Na oryginale Dyrektor Główny Prezydujący w Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświecenia Publicznego, własnoręcznie napisał:

„Zatwierdzam."

Generał-Adjutant SZYPOW.

w Warszawie 15 (27) Grudnia 1838.

INSTRUKCYA
DLA LEKARZA OBWODOWEGO.

Lekarz obwodowy jest to starszy Urzędnik lekarski w obwodzie, zawiadujący wszelkiemi interessami do medycyny sądowéj i policyi lekarskiéj należącemi.

Lekarz obwodu zostaje pod bezpośrednim kierunkiem Inspektora lekarskiego gubernialnego i właściwego Urzędu lekarskiego.

Obowiązki jego są następujące:

a) Pod względem policyjno-lekarskim.

1. Powinien się starać, ile możności, poznać obwód we względzie topograficznym, to jest: podczas objazdu obwodu

пребыванія по дѣламъ службы въ разныхъ мѣстахъ обвода и по сношенію съ Бургомистрами городовъ и гминными Войтами, точныя свѣденія: о мѣстоположеніи обвода; о свойствѣ и качествѣ почвы; о количествѣ и протяженіи лѣсовъ; о направленіи вѣтровъ въ разное время года; о находящихся въ обводѣ рѣкахъ, озерахъ и минеральныхъ источникахъ и о ихъ химическомъ содержаніи и цѣлебныхъ свойствахъ; о расположеніи и устройствѣ селеній; образѣ жизни, правахъ, обычаяхъ, привычкахъ и обыкновенной пищѣ жителей; о главнѣйшихъ ихъ промыслахъ; о состоящихъ въ обводѣ заводахъ, фабрикахъ и мануфактурахъ и т. п. — Бургомистры городовъ и гминные Войты обязаны удовлетворять всѣмъ требованіямъ обводоваго лекаря по сему предмету.

Изъ таковыхъ свѣденій составить медико-топографическое описаніе обвода вообще и въ особенности замѣчательныхъ и большихъ его городовъ и мѣстечекъ, руководствуясь прилагаемыми формами и планомъ. Главнѣйшее вниманіе над-

w interessach służbowych, i przez zrozszenie się z Burmistrzami miast i Wójtami gmin zbierać dokładne wiadomości o położeniu obwodu, o rodzaju i własnościach ziemi, o ilości i rozciągłości lasów; oraz jakie wiatry w różnych porach roku są panujące; czyli w obwodzie są rzeki, jeziora i źrzódła mineralne i jakie tych są własności chemiczne i lekarskie, jak są rozłożone i urządzone posiadłości wiejskie, jaki rodzaj życia, obyczaje, zwyczaje, nawyknienia, zwykłe pożywienie, sposób zatrudnienia mieszkańców, jakie są w obwodzie fabryki, rękodzielnie, zakłady i t. p. Burmistrze miast i Wójci gmin, są w obowiązku czynić zadosyć wszelkim wezwaniom w tej mierze lekarza obwodowego.

Z tak zebranych wiadomości układać ma opisanie lekarsko-topograficzne całego obwodu, a w szczególności znaczniejszych i bardziej zasługujących na uwagę miast i miasteczek, stosując się do załączonych wzorów i planu. W ogóle lekarz obwodu

лежитъ обращать на все то, что можетъ неблагопріятствовать здоровью жителей.

2. Стараться раскрывать причины мѣстныхъ (эндемическихъ) болѣзней, и если причины сіи могутъ быть устранены, то изложивъ мнѣніе и указавъ самыя средства, представлять о томъ Врачебной Управѣ; въ случаяхъ же, нетребующихъ особыхъ со стороны правительства мѣръ, сообщать таковое мнѣніе обводовому Коммисару, для зависящаго содѣйствія и распоряженій.

3. Изслѣдовать причины повальныхъ болѣзней эпидемическихъ и заразительныхъ. При появленіи оныхъ, обводовый врачъ, по требованію обводоваго Коммисара, или по извѣщенію вольнопрактикующихъ врачей, обязанъ немедленно отправиться въ означенное мѣсто; стараться основательно узнать болѣзнь, ея припадки, свойства и причины, и пригласивъ, въ случаѣ нужды, для со-

zwracać winien szczególną uwagę na to wszystko, co może wywierać szkodliwy wpływ na zdrowie mieszkańców.

2. Powinien się starać wykryć przyczyny chorób endemicznych, i jeżeli te mogą bydź usunięte, odnieść się w téj mierze do Urzędu gubernialnego lekarskiego, z zaprojektowaniem stosownych środków. W razach gdzie wydanie nowych ze strony Rządu rozporządzeń nie będzie potrzebném, może zdanie swoje przesłać wprost Kommissarzowi obwodowemu, dla należnéj ze strony jego pomocy i załatwienia.

3. Powinien zgłębić przyczyny chorób epidemicznych i zaraźliwych. W razie zjawienia się takowych obowiązany jest na wezwanie Kommissarza obwodowego lub na zawiadomienie praktykujących lekarzy udać się natychmiast na miejsce, starać się gruntownie poznać chorobę i jéj symptomata, charakter i przyczyny; zawezwać, jeżeli tego zajdzie potrzeba, do

вѣщанія, вольнопрактикующихъ въ томъ мѣстѣ врачей, составить по сему предмету протоколъ; изложить мѣры и врачебныя средства для прекращенія появившейся болѣзни; а въ чрезвычайныхъ случаяхъ, самому оставаться на мѣстѣ, для наблюденія и нужныхъ распоряженій. Если по сему предмету существуютъ общія распоряженія, то онъ также долженъ наблюдать, чтобы они въ точности были исполняемы. О всѣхъ своихъ дѣйствіяхъ обстоятельно доносить Врачебной Управѣ; а въ важныхъ случаяхъ Главному Медицинскому Инспектору съ первою отходящею почтою.

Обводовый врачь долженъ обращать особенное вниманіе на сифилитическую болѣзнь, и потому всѣ распоряженія, для искорененія оной предписанныя, исполнять съ точностію.

4. Имѣть надзоръ за карантиннымъ оцѣпленіемъ, если бы оно находилось въ обводѣ.

5. Онъ обязанъ самъ и чрезъ лица для того

narady praktykujących w miejscu lekarzy, spisać protokół, wskazać środki lekarskie i policyjno - lekarskie ku uśmierzeniu wszczętéj choroby, a w nadzwyczajnych przypadkach pozostać sam na miejscu dla doglądania i stosownego rozporządzenia. Jeżeli zaś już w téj mierze znajdują się ogólne urządzenia, powinien dopilnować, aby takowe dokładnie były wypełniane. O całéj swéj czynności zdać szczegółowy raport Urzędowi gubernialnemu lekarskiemu, a w ważnych przypadkach także Inspektorowi Głównemu, pierwszą odchodzącą pocztą.

Szczególną uwagę Lekarz Obwodu zwracać powinien na chorobę weneryczną; wszystkie zatém urządzenia ku wytępieniu jéj wydane, obowiązany jest z największą dokładnością wykonywać.

4. Ma dozór zwierzchni nad kwarantanną, jeżeliby takowa zaprowadzoną była w obwodzie.

5. Powinien sam i przez osoby do tego

назначенныя, заниматься прививаніемъ коровьей оспы; стараться какъ можно болѣе распространять оное и наблюдать, чтобы оспенная матерія была всегда хорошаго качества; имѣтъ надзоръ за всѣми лицами, занимающимися прививаніемъ оспы; получать отъ нихъ вѣдомости и составляя изъ нихъ общую, по формѣ лит: А. представлять ее, въ концѣ года, въ Врачебную Управу.

Если бы въ какомъ либо мѣстѣ обвода, появилась настоящая коровья оспа на коровахъ, то обводовый врачь долженъ о томъ донести Врачебной Управѣ; собрать заблаговременно матерію и хранить для употребленія; прививаніе же оной дѣтямъ, долженъ отмѣчать въ надлежащей графѣ вѣдомости.

6. Тщательное соблюденіе здоровья домашнихъ животныхъ составляетъ также одну изъ особенныхъ обязанностей обводоваго лекаря; а потому онъ долженъ:

przeznaczone, trudnić się szczepieniem ospy ochronnéj, starać się o coraz większe jéj upowszechnienie, o zachowanie dobrego gatunku materyi do szczepienia użyć się mającéj, mieć dozór nad wszystkiemi w obwodzie osobami trudniącemi się szczepieniem; odbierać wykazy wszystkich przez różnych Lekarzy w obwodzie zaszczepionych dzieci, i ze wszystkich wykazów zrobiwszy jeden ogólny podług wzoru lit: A, takowy w końcu roku Urzędowi lekarskiemu przedstawić.

Gdyby gdziekolwiek zjawić się miała prawdziwa ospa krowia u krów, powinien o tém donieść Urzędowi gubernialnemu lekarskiemu, zebrać w właściwym czasie materyą i takową do użytku zachować; wrazie zaś zaszczepienia jéj dzieciom, winien w odpowiedniéj rubryce wykazu zrobić o tém wzmiankę.

6. Szczególnym także obowiązkiem jest Lekarza obwodowego starannie czuwać nad zdrowiem zwierząt domowych w powierzonym mu obwodzie; powinien przeto:

1. Обращать вниманіе на обстоятельства, кои могуть быть причиною появленія повальныхъ болѣзней на домашнихъ животныхъ и стараться предупреждать оныя наставленіями и совѣтами, благовременно сообщаемыми обывателямъ, посредствомъ полицейскихъ властей.

2. Болѣзни домашнихъ животныхъ требующія особеннаго вниманія обводоваго лекаря, суть слѣдующія:

I. Заразы въ тѣснѣйшемъ смыслѣ (contagiones):

1. Чума рогатаго скота (pestis bovilla, typhus bouum contagiosus).

2. Овечья оспа (variolae ovinae).

II. Лихорадочныя заразительныя эпизоотіи:

1. Сибирская язва (anthrax, febris ataxico-adinamica, febris carbunculosa) и разныя ея подраздѣленія:

1. Zwracać uwagę na okoliczności mogące bydź przyczyną zjawienia się chorób epizootycznych, starać się takowe uprzedzać ostrzeżeniami i radami swemi, udzielanemi obywatelom w czasie właściwym przez władze miejscowe policyjne.

2. Zwracać uwagę na choroby pomiędzy zwierzętami domowemi zdarzać się mogące, jako to:

I. Zarazy w ściślejszém znaczeniu (contagiones)

1. Zaraza bydlęca, pomór bydła rogatego, xięgosusza (pestis bovilla, typhus bouum contagiosus.)

2. Ospa owcza (variolae ovinae.)

II. Epizoocye zaraźliwe, gorączkowe, jako to:

1. Gorączka antraxowa (antrax, febris ataxicoadynamica, febris carbunculosa) i jéj podgatunki:

a. Самый скоротечный видъ этой язвы— антоновъ огонь въ селезенкѣ (splenitis gangraenosa).

b. Огненныя вереда съ горячкою (typhus carbunculosus).

c. Сибирская язва съ особенными мѣстными припадками:

aa. Злокачественный прыщь на языкѣ (дикій огонь, ракъ на языкѣ, glossanthrax) у рогатаго скота.

бб. Злокачественная жаба (антоноогневая жаба, angina carbuncularis suum) у свиней.

вв. Парши у свиней (seta alba).

гг. Дикое мясо въ небѣ (stomanthrax, hordeolum suum) у свиней.

дд. Летучій огонь у овецъ и свиней (ignis sacer ovium et suum).

ее. Почечуй рогатаго скота (haemorrhoides pecorum).

2. Ящуръ у рогатаго скота (lues oris, aphthae epizooticae).

a. Zaraza śledziony (anthrax) bardzo gwałtownie i prędko przebiegająca (splenitis gangraenosa).

b. Karbunkuły z gorączką (typhus carbunculosus.)

c. Anthrax, ze szczególnemi miejscowemi zjawieniami.

aa, Rak języka u bydła rogatego (glossanthrax.)

bb, Ślinogorz karbunkułowy u świń (angina carbuncularis suum.)

cc, Zgnilizna szczecin u świń (seta alba.)

dd, Rankor czyli jęczmyk u świń (stomanthrax, hordeolum suum.)

ee, Ogień piekielny czyli róża karbunkułowa u owiec i świń (ignis sacer ovium et suum.)

ff, Zadnik czyli płynienie krwi z kiszki odchodowéj u bydła rogatego (haemorhoides pecorum.)

2. Zaraza pyskowa u bydła rogatego i u owiec (lues oris, aphthae epizooticae.)

3. Повальная хромота у рогатаго скота и у овецъ (paronychia epizootica).

4. Лихорадочная хромота у лошадей (paronychia serosa equi).

5. Повальное воспаленіе легкихъ (pneumonia pecorum epizootica).

6. Повальная гнилая горячка у лошадей (febris typhosa equorum).

7. Повальный натужный поносъ у рогатаго скота (dysenteria epizootica).

III. Безлихорадочныя заразительныя эпизоотіи:

1. Сапъ у лошадей (ozaena maligna contagiosa; malleus humidus).

2. Лимфатическое худосочіе у лошадей (malleus farciminosus; cachexia lymphatica farciminosa).

3. Злокачественная хроническая хромота у овецъ (claudicatio chronica).

IV. Безлихорадочныя заразительныя эпизоотіи:

1. Водяная болѣзнь овецъ, (cachexia ovium hydropica).

3. Zaraza kopytowa u bydła rogatego i owiec (paronychia episootica.)

4. Gruda gorączkowa u koni (vasonychia serosa equi.)

5. Zaraza płuc bydła rogatego (pneumonia pecorum epizooticum.)

6. Zaraza końska (febris typhosa equorum.)

7. Biegunka epizootyczna bydła rogatego (dyssenteria epizootica.)

III. Choroby epizootyczne niegorączkowe zaraźliwe:

1. Nosacizna u koni (ozaena maligna contagiosa, malleus humidus.)

2. Tylczak u koni.

3. Zaraza racic złośliwa, czyli rak racicowy u owiec (claudicatio chronica.)

IV. Choroby epizootyczne chroniczne niezaraźliwe:

1. Wodna puchlina czyli zgnilizna owiec, (cachexia ovium hydropica.)

2. Печеночные глисты у овецъ, иногда у рогатаго скота (cachexia icterico-verminosa, labes hepatis verminosa).

3. Легочные глисты у ягнятъ и телятъ, или червивый кашель (tussis verminosa).

4. Мочевый поносъ у овецъ (diabetes ovium).

5. Кровавое мочеиспусканіе у рогатаго скота и овецъ (staematuria).

6. Круженіе овецъ отъ червей въ лобныхъ пазухахъ (oestrus ovium).

7. Слабость въ бедрахъ (rachialgia lumbalis).

8. Головокруженіе у овецъ (hydrocephalus hydatideus).

V. Болѣзни спорадическія заразительныя:

1. Парши у разныхъ животныхъ (scabies).
2. Шолуди у лошадей (herpes equi).
3. Бѣшенство собакъ и кошекъ (rabies).
4. Чума собакъ (lues canum).

2. Motylica u owiec i czasem u bydła rogatego (cachexia icterico-verminosa labes hepatis verminosa.)

3. Choroba robaczna płuc u jagniąt i cieląt czyli kaszel z robaków w płucach (tussis verminosa.)

4. Mocz wodnisty owiec (diabetes ovium.)

5. Mocz krwawy u bydła rogatego i owiec (staematuria.)

6. Gzik w komórkach czołowych u owiec (oestrus ovium.)

7. Wąsat czyli kołowrot krzyża u owiec (rachialgia lumbalis.)

8. Zawrot głowy u owiec (hydrocephalus hydatideus.)

V. Choroby zaraźliwe sporadyczne:

1. Parchy u różnych zwierząt (scabies.)
2. Liszaje u koni (herpes equi.)
3. Wścieklizna psów i kotów (rabies.)
4. Nosacizna psów (lues canum.)

Получивъ свѣденіе о появленіи сихъ болѣзней, обводовый лекарь обязанъ:

а. Въ случаѣ появленія чумы рогатаго скота, овечьей оспы, сибирской язвы, повальнаго воспаленія легкихъ и эпизоотическаго поноса рогатаго скота, отправиться на мѣсто, гдѣ таковые недуги замѣчены и оставаться тамъ до тѣхъ поръ, пока всѣ предложенныя имъ медицинскія и медико-полицейскія средства, не будутъ приведены въ исполненіе и доколѣ зараза значительно не уменьшится.

б. Когда появятся: ящуръ, повальная хромота, водяная болѣзнь овецъ, печеночныя глисты и парши у овецъ, тогда обводовый лекарь, по прибытіи на мѣсто и по ближайшемъ разсмотрѣніи свойства болѣзни, обязанъ дать наставленіе для надлежащаго руководства, относительно употребленія средствъ медицинскихъ и медико-полицейскихъ.

Въ сихъ случаяхъ обводовый лекарь, съ точностію примѣняясь къ медико-полицейскимъ о предупрежденіи заразительныхъ болѣзней инструкціямъ, изданнымъ для испол-

Otrzymawszy wiadomość o zjawieniu się tych chorób, Lekarz obwodu powinien:

a. W razie okazania się zarazy bydlęcéj czyli xięgosuszu, ospy owczéj, chorób antraxowych, zarazy płucnéj i biegunki epizootycznéj bydła rogatego, zjechać na miejsce i pozostać tam dopóty, aż wszystkie środki lekarskie i lekarsko-policyjne przez niego podane, zostaną do skutku doprowadzone i aż zaciętość zarazy znacznie się zmniejszy.

b. W przypadku zjawienia się zarazy pyskowéj i kopytowéj, zgnilizny u owiec, motylicy i parchu, zjechać na miejsce, i po rozpoznaniu natury choroby, przepisać do należytego zastosowania się instrukcyą obejmującą środki lekarskie i lekarsko-policyjne. W tych przypadkach lekarz obwodu w ścisłém zastosowaniu się do Instrukcyi policyjno-lekarskiéj dla Władz wykonawczych w przedmiocie zapobieżenia chorób zaraźliwych z 28 Grudnia roku 1818 i do innych przepisów rządowych w téj mierze im wydanych,

нительныхъ властей 28 Декабря 1818 года и къ другимъ по сему предмету существующимъ правиламъ, обязанъ въ наставленіяхъ своихъ имѣть главною цѣлію то, чтобы зараза сколь можно скорѣе была на мѣстѣ прекращена, не распространилась въ окрестности и не повредила бы здоровью людей, имѣющихъ присмотръ за больными животными.

Независимо отъ донесенія своего въ Губернскую Врачебную Управу о свойствѣ и ходѣ болѣзни и о мѣрахъ, предложенныхъ имъ гражданскому начальству для прекращенія дальнѣйшаго ея развитія, —обводовый врачъ немедленно долженъ довести о томъ до свѣденія Главнаго Медицинскаго Инспектора.

в. Присутствіе обводоваго лекаря на мѣстѣ появленія прочихъ вышеисчисленныхъ болѣзней не признается необходимымъ: довольно, если по требованію мѣстной власти, онъ сообщитъ ей письменно средства къ предупрежденію таковыхъ болѣзней, къ леченію оныхъ и къ охраненію здоровыхъ животныхъ отъ заразы, если появившаяся болѣзнь за-

obowiązany jest przy układaniu instrukcyi mieć to na celu, aby zaraza jak można najprędzéj utłumioną została; aby się do miejsc przyległych nie rozszerzyła, i aby ludzie koło zwierząt chorych chodzący na zdrowiu przez to niecierpieli.

O wszelkich zaś środkach jakie wskaże władzy miejscowéj, powinien niezwłocznie donieść nietylko Urzędowi Lekarskiemu Gubernialnemu, ale oraz Głównemu Inspektorowi Służby Zdrowia z opisaniem rodzaju i przebiegu choroby.

c. W razie okazania się innych chorób wyżéj wymienionych, obecność Lekarza obwodowego w miejscu ich zjawienia się nie jest koniecznie potrzebną; dosyć będzie gdy wezwany przez władzę miejscową poda na piśmie środki zapobieżenia takim chorobom i leczenia ich, oraz jeżeli choroba jest zaraźliwą, środki ochro-

разительна. О преподанныхъ средствахъ онъ долженъ также донести Врачебной Управѣ.

Во всѣхъ означенныхъ здѣсь случаяхъ за исполненіемъ данныхъ обводовымъ врачемъ наставленій, должна наблюдать мѣстная полицейская власть.

г. Въ случаѣ открывшейся гдѣ либо коровьей чумы, обводовый лекарь, не довольствуясь сдѣланными въ одномъ мѣстѣ розысканіями, обязанъ посѣтить всѣ тѣ окрестности обвода, гдѣ только послышится о сей болѣзни, для того, чтобы изслѣдовать и прекратить зло въ самомъ его источникѣ. Онъ долженъ заботиться не столько о самомъ излеченіи болѣзни, сколько о томъ, дабы не допустить ея распространиться. При назначеніи лекарствъ наблюдать, чтобы оныя были дешевы и чтобы леченіе не стоило дороже самыхъ животныхъ.

д. При чумѣ рогатаго скота, при злокачественномъ воспаленіи селезенки, и тому

nienia zwierząt zdrowych, aby się od chorych nie zaraziły. O środkach zaś jakie wskaże, Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu donieść jest obowiązany.

We wszystkich wymienionych tu zdarzeniach nad wykonaniem instrukcyi przez Lekarza obwodowego wskazanéj, czuwać powinien Urząd miejscowy policyjny.

d) W razie okazania się zarazy bydlęcéj (księgosusza), Lekarz obwodowy nie poprzestanie na wybadaniu choroby téj w jedném tylko miejscu, ale dojedzie zarazem i do innych przyległych zarazą dotkniętych, celem wyśledzenia, o ile to bydź może jéj początku i zaradzenia złemu w samém źrzódle. Co do środków zaradczych, niepowinien zapominać, iż te nie tak przeciwko saméj chorobie, jak raczéj przeciw szerzeniu się onéj wymierzone bydź mają; lekarstwa zaś przepisywać tanie, aby leczenie nie kosztowało więcéj niż same zwierzęta.

e) W zarazie bydlęcéj, w chorobach antraxowych i t. p., nie powinien Lekarz

подобныхъ болѣзняхъ, обводовый лекарь, безъ особенной нужды не долженъ повторять трупоразъятія падшихъ животныхъ: ибо это можетъ подвергнуть присматривающихъ за скотомъ вліянію заразы и способствовать ея распространенію.

7. Обводовый лекарь долженъ наблюдать за всѣмъ тѣмъ, что имѣетъ вліяніе на общественное здравіе, какъ то: за качествомъ жизненныхъ припасовъ и напитковъ; т: е: свѣжиль они, или испорчены; особливо за рожью и ржаною мукою: не имѣетъ ли она рожковъ (secale cornutum) и другихъ вредныхъ примѣсей; за хорошимъ приготовленіемъ хлѣба продаваемаго на рынкахъ; за овощами и плодами: созрѣли ль они, или нѣтъ; за грибами привозимыми на продажу: могутъ ли они быть употребляемы въ пищу и нѣтъ ли между ними вредныхъ; за качествомъ водки, пива и вина. Замѣтивъ въ семъ отношеніи злоупотребленія, могущія имѣть вредное вліяніе на здоровье жителей, обводовый лекарь долженъ извѣстить о томъ мѣстное

obwodowy otwierania zwierząt padłych bez koniecznéj potrzeby powtarzać, aby osoby do posług przy podobnéj czynności używane, ile możności jak najmniéj na złe skutki wyniknąć ztąd mogące narażone były; tudzież, aby do rozszerzenia zarazy nie stały się powodem.

7. Powinien zwracać uwagę na to wszystko co ma wpływ na ogólne zdrowie mieszkańców jako to: na gatunek pokarmów i napojów, czyli te są świeże lub zepsute, szczególniéj na żyto i mąkę żytnią czyli ta nie zawiera główmicy (secale cornutum) lub innych szkodliwych rzeczy, czy sprzedawany chleb jest dobry, czyli owoce są dojrzałe lub nie, czy grzyby na targ przywiezione mogą bydź jadalne i czy między niemi niema jadowitych, czyli wódka, piwo, wino mają należyte własności. Dostrzegłszy pod tym względem nadużyć mogących mieć szkodliwy wpływ na zdrowie mieszkańców, obowiązany jest Lekarz obwodowy uwiadomić o tém miejscową władzę, to jest Burmistrza lub

начальство, т. е. Бургомистра, или гминнаго Войта, и наблюсти, чтобы въ присутствіи его были отобраны у продавцевъ и уничтожены вредные овощи, фрукты и грибы; испорченное, или отъ больной падшей скотины мясо; тухлая рыба и сонные раки и т. п. Въ случаяхъ же, гдѣ требуется химико-фармацевтическое изслѣдованіе, обводовый врачъ, пригласивъ ближайшаго аптекаря и совокупно съ нимъ, въ присутствіи Бургомистра или Войта, сдѣлавъ опытъ, напитки или вещества найденные вредными, вмѣстѣ съ нимъ обязанъ опечатать, вручить для храненія мѣстной полицейской власти и немедленно донести о томъ Врачебной Управѣ, наблюдая, чтобы до рѣшенія дѣла, опечатанные напитки или вещества не были употребляемы.

Обводовый лекарь долженъ имѣть врачебный надзоръ за магазинами и лавками съ жизненными припасами; за бойнями; мясными рядами; за канавами: содержатся ли онѣ въ чистотѣ; за кладбищами: находятся ли они на приличномъ и отдаленномъ мѣстѣ, не

Wójta gminy i dopilnować, aby ci w obecności jego zabrali i zniszczyli szkodliwe owoce, jarzyny i grzyby, zepsute lub ze zdechłego bydlęcia pochodzące mięso, ryby uśnięte, raki i t. p. W razach gdzie dochodzenie chemiczno-farmaceutyczne okazałoby się potrzebném, powinien wezwać najbliższego aptekarza i łącznie z nim w assystencyi Burmistrza lub Wójta gminy, zrobiwszy pierwszą próbę, napoje lub artykuły za szkodliwe uznane, wspólnie z nim opieczętować, oddać do zachowania władzy miejscowéj, i natychmiast donieść o tém Urzędowi lekarskiemu, czuwając zarazem aby dopóki kwestya rozstrzygniętą nie zostanie, opieczętowane artykuły lub napoje użytemi nie były.

Lekarz obwodowy winien daléj uważać na składy i sklepy artykułów żywności, jatki, szlachtuzy, błota, kanały we względzie ich utrzymywania czystego lub nieczystego, na cmentarze aby te znajdowały się w należytém miejscu, aby nie

слишкомъ ли наполняются и вообще соотвѣтствуютъ ли поѣтановленіямъ медицинской полиціи. Онъ наблюдаетъ также, чтобы мертвыя тѣла не были погребаемы прежде назначеннаго для того времени и чтобы существующія по сему предмету постановленія въ точности были исполняемы; а равнымъ образомъ имѣетъ надзоръ, чтобы люди не жили въ новопостроенныхъ и сырыхъ еще домахъ. Словомъ, обводовый врачъ обязанъ обращать вниманіе на все то, что можетъ имѣть вредное вліяніе на общественное здоровье. Замѣтивъ отступленія отъ медико-полицейскихъ правилъ, онъ обязанъ сноситься съ надлежащими властями и требовать, чтобы правила сіи были исполняемы. О замѣчаемыхъ имъ особыхъ причинахъ, дѣйствующихъ вреднымъ образомъ на здоровье, онъ долженъ доносить Врачебной Управѣ съ объясненіемъ мѣръ, какія, согласно съ мѣстными обстоятельствами, могутъ быть по сему случаю предприняты.

8. Обводовый лекарь обязанъ наблюдать, чтобы повсемѣстно были сообщены и опубли-

były przepełnione, i aby były w ogólności założone podług przepisów policyi lekarskiéj; czuwa nad tém, aby ciała zmarłych nie były chowane przed upływem oznaczonego na to czasu, i aby przepisy w téj mierze wydane, były w wykonaniu, aby nie wprowadzano się do domów świéżo budowanych i jeszcze wilgotnych słowem uważać powinien Lekarz obwodowy na to wszystko, co może szkodliwy wpływ na zdrowie wywierać. Dostrzegłszy zboczeń od przepisów policyjno-lekarskich, obowiązany odnieść się do władz właściwych i żądać aby przepisy te wykonano.

W razie zaś dostrzeżenia szczególnych przyczyn, w sposób szkodliwy działających na zdrowie ludzi, winien donieść o tém Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu i wykazać jakie środki, stosownie do okoliczności miejscowych, mogą bydź użyte dla zaradzenia złemu.

8. Czuwać nad tém, aby każdemu były wiadome i ogłoszone środki popularne,

кованы- описанія простонародныхъ способовъ для поданія помощи въ случаяхъ, угрожающихъ внезапною смертію; какъ то: утопленнымъ, задушеннымъ, отравленнымъ, пораженнымъ молніею и т. п.

9. Имѣть бдительный надзоръ въ обводѣ за аптеками, складами аптекарскихъ матеріаловъ и лавками, въ коихъ дозволена продажа вредныхъ веществъ; удостовѣряться посредствомъ частыхъ посѣщеній, содержатся ли аптеки, склады и лавки въ надлежащемъ порядкѣ и все ли предписанное Уставомъ въ нихъ соблюдается; надзирать за аптекарями и аптекарскими учениками, дабы они предписанныя особыми для нихъ инструкціями правила исполняли въ точности, наипаче же относительно диспенсаторіи и таксы аптекарской. Въ случаѣ злоупотребленій такого рода, кои могутъ угрожать опасностію здоровью жителей, на пр: при отпускѣ изъ аптеки, или склада испорченнаго аптечнаго матеріала и т: п: обводовый врачъ обязанъ, совмѣстно съ полицейскою властію, таковый матеріалъ опечатать и поступить съ нимъ

dotyczące udzielania pomocy w nagłych przypadkach zagrażających utratą życia, jako to: utonienia, zaduszenia, otrucia, uderzenia od piorunu i t. p.

9. Powinien mieć pilny nadzór nad aptekami i składami materyałów aptecznych i farb w obwodzie i handlami, którym sprzedaż materyałów aptecznych i innych artykułów zdrowiu szkodliwych jest dozwoloną; przekonywać się przez częste odwiedzanie, czyli te znajdują się w stanie należytym, zgodnym z przepisami; dawać baczenie na aptekarzy i osoby aptekarskie, aby ci zaleconych im oddzielnemi Instrukcyami przepisów ściśle dopełniali, mianowicie co się tycze zachowania przepisów dyspensatoryum i taxy lekarstw. W razie dostrzeżonego nadużycia a szczególniéj w takich wypadkach, gdzie zdrowie mieszkańców może bydź narażone np. przez wydawanie zepsutego środka w aptece lub w składzie materyałów aptecznych i t. p. winien w assystencyi wła-

какъ въ Аптекарскомъ Уставѣ постановлено; о дѣйствіи же своемъ донести Врачебной Управѣ.

Настоящую періодическую ревизію аптекъ и матеріальныхъ складовъ обводовый врачъ можетъ дѣлать только по предписанію высшаго медицинскаго начальства.

10. Вести списокъ всѣмъ лицамъ, имѣющимъ позволеніе заниматься леченіемъ; повивальнымъ искуствомъ; содержаніемъ аптекъ и аптечныхъ складовъ, согласно формѣ лит: Б. и представлять оный ежегодно Врачебной Управѣ.

11. Вводить въ употребленіе медицинскія средства, признанныя полезными Медицинскимъ Совѣтомъ.

12. Наблюдать, чтобы врачеваніемъ занимались лица, имѣющія на то позволеніе отъ

dzy miejscowéj policyjnéj, po należytém rzeczy rozpoznaniu, środek szkodliwy opieczętować i postąpić tak jak Ustawa dla aptekarzy wskazuje, i o tém Urzędowi guberniałnemu lekarskiemu donieść. Peryodyczne zaś rewizye aptek i handlów materyałów aptecznych w ścisłém znaczeniu tego wyrazu, Lekarz obwodu wtedy tylko odbywać może, kiedy mu to zwierzchnia władza lekarska zaleci.

10. Powinien podług załączonego tu wzoru lit: Б. układać listę wszystkich osób mających w obwodzie prawo leczenia, trudnienia się sztuką babienia, tudzież osób aptekarskich i upoważnionych do utrzymywania handlów materyałów aptecznych, i takową przedstawiać co rok w miesiącu Listopadzie Urzędowi lekarskiemu.

11. Powinien upowszechniać środki lekarskie przez Radę lekarską za użyteczne uznane.

12. Powinien przestrzegać aby w obwodzie trudniły się praktyką lekarską je-

Правительственной Коммисіи Внутреннихъ и Духовныхъ дѣлъ и Народнаго Просвѣщенія и чтобы въ исполненіи своей практики они не преступали предѣловъ означенныхъ имъ въ позволеніяхъ, или въ правилахъ для врачей

Получивъ свѣденіе, что леченіемъ занимаются лица, неимѣющія на то позволенія, обводовый лекарь обязанъ, совмѣстно съ полицейскою мѣстною властію, сдѣлать изслѣдованіе и протоколъ онаго представить на усмотрѣніе Врачебной Управы для надлежащаго взысканія съ виновнаго. До рѣшенія же о томъ дѣла, имѣть за обвиненнымъ лицемъ медико-полицейскій надзоръ, наблюдая, чтобы по его рецептамъ не были отпускаемы лекарства, и отнестись къ мѣстнымъ властямъ, т: е: Бургомистрамъ и гминнымъ Войтамъ о полицейскомъ наблюденіи за его дѣйствіями. Если же лица медицинскаго вѣдомства преступаютъ пре-

dynie osoby do tego ukwalifikowane, i pozwolenie do praktyki w właściwym stopniu od Kommissyi Rządowéj Spraw Wewnętrznych Duchownych i Oświecenia Publicznego posiadające, i aby te udzielonego im w pozwoleniach lub objętego przepisami lekarskiemi zakresu nie przekraczały.

Powziąwszy wiadomość, iż ktoś trudni się wykonywaniem sztuki lekarskiéj bez upoważnienia, obowiązanym jest łącznie z władzą miejscową policyjną wyprowadzić śledztwo, spisać protokół, i takowy przesłać do rozpoznania Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu, celem pociągnienia winnego do właściwéj odpowiedzialności. Dopóki zaś rzecz rozstrzygnioną nie zostanie, winien mieć nad obwinionym dozór policyjno-lekarski, i przestrzegać aby za receptami takiéj osoby lekarstwa wydawane nie były; oraz wezwać władze miejscowe, to jest Burmistrzów i Wójtów gmin, aby na czynności takich osób roz-

дѣлы дозволенной имъ практики, то обводовый лекарь обязанъ своими напоминаніями отъ того ихъ воздержать; а въ случаѣ ослушанія поступить съ ними такъ, какъ сказано выше о лицахъ, занимающихся медицинскою практикою безъ дозволенія правительства. Онъ долженъ также имѣть наблюденіе чтобы какъ цирульники въ городахъ и мѣстечкахъ, такъ и ученики ихъ знали свое дѣло и не употребляли оное во зло.

13. Обводовый лекарь обязанъ стараться искоренять продажу всѣхъ средствъ секретныхъ и вредныхъ. Открывъ таковую запрещенную продажу, произвесть, совокупно съ мѣстною гражданскою властію, законное изслѣдованіе, опечатать и отдать вещества сіи въ надлежащее храненіе; а дѣло представить въ Врачебную Управу, руководствуясь при такомъ дѣйствіи своемъ Аптекарскимъ Уставомъ. Обводовый лекарь долженъ имѣть надблюденіе, чтобы до окончанія такихъ дѣлъ опечатанныя вещества хранились надлежащимъ образомъ; и чтобы въ случаѣ су-

ciągnęli dozór policyjny. Jeżeli zaś która z osób lekarskich przekracza granice danego jéj upoważnienia do praktyki, obowiązanym jest Lekarz obwodu takową upomnieć, a gdyby to nie skutkowało, postąpić z nią jak powiedziano wyżéj o praktykujących bez upoważnienia dla zarobku. Uważać także ma, aby Cyrulicy w miastach i miasteczkach i ich subjekci posiadali stosowne usposobienie i niedopuszczali się nadużyć.

13. Obowiązany jest starać się o wytępienie sprzedaży wszelkich środków sekretnych i zdrowiu szkodliwych, dowiedziawszy się, iż takie środki gdziekolwiek się znajdują, powinien wyprowadzić śledztwo w assystencyi władzy miejscowéj policyjnéj, takowe środki opieczętować, oddać w należne zachowanie, i rzecz przedstawić Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu, stosując się w téj mierze do urządzenia dla aptekarzy. Nim załatwienie rzeczy nastąpi, winien Lekarz obwodowy dać baczenie, aby opieczętowane

дебнаго о нихъ рѣшенія, поступлено было съ ними по точному опредѣленію суда.

14. Имѣть надзоръ за минеральными водами въ обводѣ; за исполненіемъ медико-полицейскихъ правилъ, предписанныхъ къ соблюденію при пользованіи водами; за строеніями при нихъ находящимися и доносить Врачебной Управѣ о томъ, какія улучшенія могутъ доставить бо́льшую пользу посѣтителямъ.

15. Осматривать находящіяся въ обводѣ больницы и наблюдать, все ли исполняется въ нихъ относительно правильнаго леченія и присмотра, согласно съ постановленіями Попечительнаго Совѣта Богоугодныхъ заведеній; о замѣченныхъ же упущеніяхъ доносить Врачебной Управѣ.

Обводовый врачъ имѣетъ право, снесясь съ надлежащею властію, посѣщать также

artykuły były należnie zachowane, a w razie zapadłego wyroku, aby z niemi zgodnie z brzmieniem tegoż wyroku postąpiono.

14. Powinien mieć dozór nad wodami mineralnemi w obwodzie, nad wykonaniem przepisów policyjno - lekarskich w czasie onych używania, oraz nad zabudowaniami do zakładów tych należącemi, i donosić Urzędowi lekarskiemu jakie ulepszenia mogłyby zapewnić więcéj dogodności odwiedzającym też wody.

15. Powinien oglądać znajdujące się w obwodzie szpitale, i uważać czy wszystko co należy do leczenia i posługi około chorych zgodnie z Instrukcyami wydanemi przez Radę Główną Opiekuńczą Instytutów Dobroczynnych, jest w nich dopełnioném; o niedokładnościach zaś, jakie w téj mierze spostrzeże, obowiązany jest donieść Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu.

W razie potrzeby i po zniesieniu się z właściwą zwierzchnością miejscową,

тюрьмы и вникать во все, что относится къ сохраненію здоровья содержимыхъ въ нихъ людей. По сему во время посѣщеній своихъ онъ обязанъ обращать вниманіе на пищу арестантовъ, одежду ихъ, размѣщеніе и занятія, опрятность, чистоту, температуру и сухость атмосферы въ занимаемыхъ ими покояхъ; а равно и на всѣ другія обстоятельства имѣющія вліяніе на здоровье; дѣлая, по мѣрѣ надобности, представленія мѣстной власти объ улучшеніяхъ; а въ случаяхъ важныхъ, донося Врачебной Управѣ.

Обводовый врачъ замѣтивъ по содержанію тюремныхъ замковъ важные недостатки въ медико-полицейскомъ отношеніи, обязанъ донести о томъ не только Врачебной Управѣ и Гражданскому Губернатору, но въ тоже время непосредственно и Главному Медицинскому Инспектору, съ обстоятельнымъ прописаніемъ всего того, что причиняетъ вредъ

może też Lekarz obwodu zwiedzać więzienia i miejsca aresztu, i wglądać w to wszystko, co się dotycze zachowania zdrowia osadzonych w nim osób, jako to: w ich żywienie, odzież, użycie do robót i rozlokowanie, oraz w zachowanie ochędóstwa, czystości, temperatury i suchości atmosfery, jako też inne okoliczności wpływające na szkodliwość zdrowiu. W miarę wymagającéj tego potrzeby może robić przedstawienia do władzy miejscowéj, o zaprowadzenie ulepszeń, a o wypadkach ważniejszych obowiązany donieść Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu.

Gdyby Lekarz obwodu spostrzegł szczególniéj ważne niedogodności pod względem policyjno-lekarskim w utrzymywaniu więzień i aresztów, powinien o takowych wprost donieść nietylko Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu, lecz oraz głównemu Inspektorowi służby zdrowia, dokładnie wymieniając to wszystko, co zrządza uszczerbek zdrowiu osadzonych

здоровью содержащихся подъ стражею. Занимаясь самъ леченіемъ больныхъ въ тюрьмахъ, обводовый равно какъ и всякій другой врачъ долженъ, при прописываніи лекарствъ, руководствоваться фармакопеею изданною для госпиталей Царства Польскаго.

16. Строго наблюдать, чтобы всѣ подчиненные ему въ обводѣ лица медицинскаго вѣдомства, какъ то: помощникъ, врачи городовъ и мѣстечекъ, фельдшера и повивальныя бабки выполняли свои обязанности съ точностію и не дѣлали злоупотребленій; въ случаѣ надобности наставлять ихъ и понуждать; объ оказавшихъ же неповиновеніе и замѣченныхъ неблагонадежными, представлять Врачебной Управѣ съ обстоятельнымъ описаніемъ случая.

Имѣть также наблюденіе за дѣйствіями всѣхъ вольнопрактикующихъ въ обводѣ врачей, и въ случаѣ злоупотребляемой ими практики, или противузаконныхъ ихъ дѣйствій, дѣлать о томъ обстоятельное донесеніе Врачебной Управѣ.

tam więźniów i aresztantów. Jeżeli będzie użytym do leczenia, Lekarz obwodowy, podobnie jak każdy inny, przy zapisywaniu lekarstw trzymać się ma ściśle farmakopei szpitalnéj dla Królestwa Polskiego.

16. Ściśle tego przestrzegać, aby podwładne mu w obwodzie osoby lekarskie jako to: pomocnik jego, Lekarze miejscy, felczerowie i akuszerki dokładnie pełnili swe obowiązki i niedopuszczali się nadużyć; w razie potrzeby może dawać im instrukcye i do pełnienia obowiązków znaglać, w razie zaś nieuległości lub dostrzeżonych nadużyć, przedstawić rzecz Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu z dokładném opisaniem całego wypadku.

Lekarz obwodowy winien także zwracać uwagę na postępowanie lekarzy wolno-praktykujących, i w razie nadużycia z ich strony praktyki lekarskiéj, lub innych przeciwnych prawom czynności, donieść o tém Urzędowi lekarskiemu gu-

6) По части судебной медицины.

1. Обводовый врачъ обязанъ по требованію суда осматривать и самъ вскрывать мертвыя тѣла со всею точностію, согласно правиламъ медицины, не отступая отъ инструкціи на сей предметъ изданной, и излагать свое мнѣніе. Инструменты же, нужные для вскрытія мертваго тѣла, содержать въ надлежащей исправности и порядкѣ.

2. Отвѣчать на всѣ вопросы суда въ законныхъ, но сомнительныхъ случаяхъ, требующихъ объясненія по части медицины, или вспомогательныхъ ей наукъ.

3. По призыву суда, для осмотра умершаго отъ отравленія, обводовый лекарь, вмѣстѣ съ аптекаремъ, обязанъ изслѣдовать и со всею подробностію химически разложить

bernialnemu z dokładném rzeczy wyjaśnieniem.

b) Pod względem sądowo-lekarskim.

1. Lekarz obwodu jest obowiązany na wezwanie sądu sam, robić obdukcye i sekcye ciał zmarłych z wszelką dokładnością, stosownie do zasad nauki lekarskiéj, nieodstępując od Instrukcyi pod tym względem wydanéj, i udzielać opinią swoją; narzędzia zaś do robienia sekcyi potrzebne, zawsze w odpowiednim porządku i czystości utrzymywać.

2. Obowiązanym jest odpowiadać na wszelkie zapytania sądu, w interessach sądowych wątpliwych, wymagających wyjaśnienia lekarskiego lub pomocniczych sztuce lekarskiéj nauk.

3. W razie otruć na wezwanie sądu, przy sekcyi trupa, wraz z aptekarzem zrobić dokładne chemiczne dochodzenie żołądka i kiszek, oraz części w nich za-

вещества, находящіяся въ пищепріемномъ каналѣ отравленнаго и употребить всевозможное стараніе къ обнаруженію настоящей причины смерти.

4. Разсматривать и повѣрять выданныя вольнопрактикующими врачами медицинскія свидѣтельства, для судебнаго употребленія предназначенныя.

5. Всѣ свидѣтельства, имъ самимъ выданныя, представлять въ копіи въ Врачебную Управу.

6. По дѣламъ судебно-ветеринарнымъ, обводовый лекарь обязанъ также излагать свое мнѣніе, и представлять оное въ копіи Врачебной Управѣ.

в) По части служебной.

1. Выдавать свидѣтельства чиновникамъ, желающимъ получить эмеритальную пенсію, исполняя съ точностію правила постановленій Совѣта Управленія отъ 12 (24) Января 1837 года.

wartych lub wyrzuconych i dołożyć wszelkich starań do wykrycia istotnéj przyczyny śmierci.

4. Rozpoznawać i sprawdzać wydawane przez Lekarzy wolno-praktykujących świadectwa do użytku sądowego przeznaczone.

5. Przedstawiać Urzędowi gubernialnemu lekarskiemu kopje wszelkich wydawanych przez siebie świadectw.

6. W rzeczach do weterynaryi sądowéj należących, obowiązanym jest również Lekarz obwodu do udzielenia świadectwa, i takowe do Urzędu lekarskiego gubernialnego w kopii przedstawić winien.

c) Pod względem służby.

1. Wydawać świadectwa Urzędnikom właściwego obwodu starającym się o uzyskanie pensyi emerytalnéj: przyczém do postanowienia Rady Administracyjnéj z d. 12 (24) Stycznia 1837 r. jak najściśléj stosować się winien.

2. Вести въ порядкѣ журналъ своихъ служебно-медицинскихъ дѣйствій, по формѣ лит: В. и копію онаго ежемѣсячно представлять въ Врачебную Управу. Таковый журналъ, за все время своей службы, онъ долженъ вручить преемнику своему въ случаѣ оставленія мѣста обводоваго лекаря.

3. Ежегодно представлять рапортъ Врачебной Управѣ съ исчисленіемъ всѣхъ предметовъ кои упомянуты въ формѣ лит: Г.

4. Обводовый врачъ какъ въ обводовомъ городѣ, такъ и во время разъѣздовъ своихъ по дѣламъ службы въ обводѣ, долженъ всѣмъ бѣднаго класса жителямъ давать медицинское пособіе безъ всякаго за сіе вознагражденія, и въ случаѣ надобности выдавать свидѣтельства на принятіе ихъ въ больницу. Сверхъ того онъ обязанъ въ мѣстѣ пребыванія своего лечить всѣхъ военно-служащихъ, если нѣтъ въ ономъ военнаго лекаря; а также арестантовъ, если они не имѣютъ своего врача; прописывать же лекарства для нихъ долженъ не иначе, какъ по фармакопеѣ, изданной для госпиталей Царства Польскаго.

2. Prowadzić w należytym porządku dziennik swych czynności służbowych podług wzoru lit. B. i kopję z niego co miesiąc Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu przedstawiać. Dziennik takowy wychodząc z urzędowania, za cały czas swéj służby winien zostawić nowemu następcy.

3. Składać Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu raport roczny z wyliczeniem wszelkich przedmiotów o których jest mowa we wzorze lit. Г.

4. Powinien również Lekarz obwodu tak w miejscu swego zamieszkania jako też i w czasie objazdu obwodu, leczyć bezpłatnie wszystkich chorych ubogich, udzielać im w przypadku potrzeby świadectwa do przyjęcia do szpitala, oprócz tego leczyć powinien chorych wojskowych w mieście obwodowém, jeżeli w témże niemasz lekarza wojskowego, jako też i więźniów jeżeli dla nich nie jest ustanowiony osobny lekarz; przy zapisywaniu zaś lekarstw dla ubogich powinien trzymać się farmakopei szpitalowéj.

5. Имѣть особый надзоръ за дѣйствіями повивальныхъ бабокъ при поданіи ими помощи родильницамъ; и самъ не долженъ уклоняться отъ поданія акушерской помощи, если для того приглашенъ будетъ.

г) По части ученой.

1. Узнавать характеръ и свойство эпидемическихъ болѣзней; замѣчать способы успѣшнѣйшаго ихъ леченія и собственное мнѣніе о томъ помѣщать въ годовомъ отчетѣ.

2. Собирать свѣденія о характерѣ и способахъ успѣшнаго леченія болѣзней эпидемическихъ и свойственныхъ разнымъ временамъ года, либо зависящихъ отъ особенныхъ причинъ.

3. Собирать свѣденія о врачебныхъ средствахъ, употребляемыхъ въ простонародіи; повѣрять полезное ихъ дѣйствіе и свѣденія сіи помѣщать въ годовомъ рапортѣ.

4. Наблюдать атмосферическія перемѣны; замѣчать и описывать всѣ необыкновенныя явленія въ природѣ.

5. Obowiązany jest mieć baczność na postępowanie Akuszerek przy dawaniu pomocy kobiétom rodzącym, i niewymawiać się od udzielania pomocy akuszerskiéj, jeżeli do tego będzie wezwanym.

d) Pod względem naukowym.

1. Poznawać charakter i własności chorób endemicznych, zwracać uwagę na skuteczniejsze sposoby leczenia tychże chorób i własne zdanie umieszczać w raporcie rocznym.

2. Zbierać wiadomości o charakterze i skuteczniejszych sposobach leczenia chorych epidemicznych i właściwych każdéj porze roku, lub pochodzących od przyczyn szczególnych.

3. Zbierać wiadomości o środkach używanych przez pospólstwo, za skuteczne uznawanych; tęż skuteczność ile można sprawdzić, i w raportach rocznych o tém wzmiankować.

4. Uważać zmiany powietrza, notować i opisywać wszelkie nadzwyczajne zjawiska w przyrodzeniu.

5. Если родится уродъ (monstrum), отъ какой либо женщины, или породы животныхъ; а также въ случаѣ появленія другой подобной рѣдкости: потребовать ихъ посредствомъ полицейской власти и представить въ Врачебную Управу.

Помощникъ обводоваго лекаря назначается въ такіе обводы, гдѣ по причинѣ обширнаго ихъ пространства, одинъ обводовый врачъ обязанностей своихъ съ требуемою точностію исполнять неможетъ.

Мѣстопребываніе помощника обводоваго лекаря и кругъ его дѣйствій опредѣлятся Главнымъ Медицинскимъ Инспекторомъ по его собственному усмотрѣнію, или по представленію Врачебной Управы.

Онъ состоитъ въ непосредственномъ вѣденіи обводоваго лекаря. Заступая его мѣсто въ опредѣленномъ для того округѣ, онъ обязанъ вполнѣ согласоваться съ инструкціею обводовому лекарю, дѣйствуя однакожь подъ непосредственнымъ его руководствомъ и донося только ему во всѣхъ тѣхъ случаяхъ, гдѣ обстоятельства службы будутъ того требовать.

Подлинное подписалъ: исправляющій должность Главнаго Медицинскаго Инспектора въ Царствѣ Польскомъ.

Романъ Четыркинъ.

5. Jeżeli się rodzi płód potworny (monstrum) ludzki lub zwierzęcy, albo jeżeli się zjawi jaka szczególna osobliwość, zażądać jéj nadesłania od miejscowéj władzy policyjnéj i Urzędowi lekarskiemu gubernialnemu przedstawić.

Pomocnik Lekarza obwodowego przeznaczonym będzie w takim obwodzie, gdzie dla zbytniéj jego rozległości, jeden lekarz obwodu nie byłby w stanie obowiązków swych z należną dokładnością wykonywać.

Miejsce zamieszkania i zakres czynności tego urzędnika lekarskiego wskaże Główny Inspektor służby zdrowia, wedle własnego uznania, lub w skutek przedstawienia Urzędu lekarskiego gubernialnego.

Pomocnik zostaje pod bezpośrednim kierunkiem właściwego Lekarza obwodu. Jako pełniący jego obowiązki w obrębie mu wskazanym, powinien ściśle dopełniać Instrukcyi Lekarzowi obwodu danéj, działając wszakże pod bezpośrednim jego kierunkiem, i donosić jemu tylko o tych zdarzeniach, o których z porządku służby wypadnie.

Pełniący obowiązki Głównego Inspektora Służby zdrowia
(*podpisano*) Roman Czetyrkin.

Форма Лит: А.

ВѢДОМОСТЬ

о дѣтяхъ коимъ привита оспа.

за 183 годъ.

WYKAZ

dzieci którym zaszczepiono ospę.

za rok 183

Номеръ текущій. (Numer bieżący).	Названіе мѣстъ. (Nazwisko miejsc).	Кѣмъ привита оспа. (Nazwisko lekarza szczepiącego).	Число и полъ дѣтей. (Ilość i płeć dzieci szczepionych). Мужеск: Męzk:	Женск: Żeńsk:	Когда привита оспа. (Data zaszczepienia ospy).	Когда дѣлана ревизія. (Data odbycia rewizyi).	Въ-той р. при-тана (Ilo-zyn-szp: o).

Какая матерія употреблена для прививанія.			Съ какимъ успѣхомъ привита оспа.			ПРИМѢЧАНІЯ. (UWAGI).
Свѣжая отъ дѣтей.	Сухая со стекла.	Отъ коровъ.	Хорошимъ.	Сомнительнымъ.	Непринялась.	
(Zaszczepiono materyą).			(Zaszczepiona ze skutkiem).			
Świeżą.	Suchą.	Wprost od krow wzięta.	Dobrym.	Wątpliwym.	Nieprzyjęła się.	

Лит: Б.

ВѢДОМОСТЬ

О лицахъ занимающихся леченіемъ и приготовленіемъ лекарствъ въ

за 183 годъ.

LISTA

Osób leczeniem i lekarstwami trudniących się w

za rok 183

Номеръ текущій. (Numer bieżący).	Имя и Прозваніе. (Imie i Nazwisko).	Годъ рожденія. (Data urodzenia).	Исповѣданіе. (Wyznanie).	Мѣсто настоящаго жительства. (Miejsce obecnego zamieszkania).	Ученое званіе, когда и кѣмъ присвоенное. (Stopień naukowy, kiedy i przez kogo przyznany).	Въ какомъ званіи, когда и кѣмъ утвержденъ въ Царствѣ Польскомъ. (W jakim stopniu, kiedy i przez kogo zatwierdzony w Krolest. Polsk).

Число и Номеръ позволенія на практику. (Data i Numer pozwolenia do praktyki).	Состоитъ ли въ должности и какой именно. (Czy jest na urzędzie i na jakim).	Когда и гдѣ на оную испытанъ. (Kiedy i gdzie składał examen administracyjny).	Отъ кого и когда получилъ назначеніе. (Od kogo i kiedy otrzymał nominacyą).	Какое получаетъ жалованье. (Jaką pobiera płacę).	ПРИМѢЧАНІЯ. (UWAGI).

Лит: В.

ЖУРНАЛЪ
ДѢЙСТВІЙ
ОБВОДОВАГО ЛЕКАРЯ

за 183 годъ.

DZIENNIK
CZYNNOŚCI LEKARZA
Obwodu
za rok 183

Мѣсяцъ

(Miesiąc

Нумеръ текущій. (Numer bieżący)	По части Медицинской. (Pod względem lekarskim)	По части Медико-Полицейской. (Pod względem Policyi lekarskiéj)

183 года.

183 roku).

По части Медико-Судебной. (Pod względem Sądowo-lekarskim)	Городъ или селеніе гдѣ было исполнено. (Miasto lub wieś gdzie czynność została odbytą)	ПРИМѢЧАНІЯ. (UWAGI).

Лит. Г.

Изчисленіе предметовъ для годоваго отчета Обводоваго Лекаря.

Przedmioty, które roczne raporta Obwodowych Lekarzy obejmować winny.

ИЗЧИСЛЕНІЕ ПРЕДМЕТОВЪ ДЛЯ ГОДОВАГО ОТЧЕТА ОБВОДОВАГО ЛЕКАРЯ.

I. Воздухъ.

a) Метеорологическія наблюденія, состояніе барометра, термометра и гигрометра если обводовый лекарь ихъ имѣетъ; вѣтры, господствовавшіе въ разные времена года, число дней погодныхъ и непогодныхъ, сухихъ, сырыхъ и дождливыхъ.

b) Вліяніе погоды на здоровье жителей вообще, на увеличеніе и уменьшеніе числа насѣкомыхъ вредныхъ огородамъ и полямъ.

II. О свойствахъ и характерѣ болѣзней вообще.

a) Болѣзни эпидемическія, эндемическія прилипчивыя; степень ихъ жестокости; смертность; замѣчанія объ оспѣ; болѣзни сифилитическія; болѣзни накожныя; какія мѣры полицейскія и медико-полицейскія въ семъ отношеніи были предпринимаемы.

PRZEDMIOTY, KTÓRE ROCZNE RAPORTA OBWODOWYCH LEKARZY OBEJMOWAĆ WINNY.

I. Powietrze.

a) Dostrzeżenia meteorologiczne względem stanu barometru, termometru i hygrometru, jeżeli narzędzia takowe lekarz obwodowy posiada; wiatry panujące, ilość dni pogodnych, pochmurnych, suchych, wilgotnych i mokrych.

b) Wpływ pogody na zdrowie ludzi w ogólności, na mnożenie się lub zmniejszenie owadów szkodliwych ogrodom i zasiewom.

II. Ogólny stan chorób.

a) Choroby epidemiczne, endemiczne, zaraźliwe, stopień ich natężenia i śmiertelności, myśli co się tycze ospy, choroby weneryczne i wysypkowe — jakie środki policyjne i lekarskie pod tym względem przedsięwzięto.

b) Примѣры замѣчательнѣйшихъ спорадическихъ болѣзней.

c) Замѣчательнѣйшіе хирургическіе случаи.

d) Замѣчательнѣйшіе случаи по части повивальнаго искуства.

e) Замѣчательнѣйшія изувѣченія тѣла и другіе нещастные случаи, въ особенности укушенія бѣшеными животными.

III. Предметы Медико-Полицейскіе.

a) Попеченіе о больныхъ; госпитали.

b) Публичныя бани.

c) Аптеки.

d) Пособіе людямъ находящимся въ смертоподобіи.

e) Мѣры предпринимаемыя къ отвращенію, или уменьшенію вліянія общихъ причинъ болѣзней, или болѣзней уже развитыхъ; въ особенности же о производствѣ оспопрививанія.

f) Надзоръ за напитками, съѣстными припасами, продажею аптекарскихъ веществъ,

b) Postrzeżenia ważniejszych chorób sporadycznych.

c) Ważne przypadki chirurgiczne.

d) Ważne przypadki akuszerskie.

e) Ważne skaleczenia i inne przypadki nieszczęśliwe, szczególnie co się tycze ukąszenia psów, i zwierząt wściekłych.

III. Przedmioty policyjno-lekarskie.

a) Staranek o chorych, szpitale.

b) Łaźnie publiczne.

c) Apteki.

d) Ratunek ludzi w stanie pozornéj śmierci zostających.

e) Środki które przedsięwzięto do zniszczenia lub zmniejszenia ogólnych przyczyn chorób lub chorób już wybuchłych, mając szczególnie na oku postęp szczepienia ospy ochronnéj.

f) Dozór nad trunkami, pokarmami i towarami aptekarskiemi, szczególnie co

въ особенности относительно поддѣланныхъ винъ; какія приняты мѣры къ открытію и исправленію зла.

g) Проступки въ несоблюденіи медико-полицейскихъ правилъ, напримѣръ леченіе и продажа лекарствъ безъ дозволенія Правительства, и какія противъ сего приняты были мѣры.

IV. Судебно-Медицинскіе случаи:

Обыкновенные общимъ числомъ; а о важнѣйшихъ подробнѣе.

V. Предметы относящіеся до врачебной науки:

a) Изчислить опыты, открытія и наблюденія медицинскія, химическія, физическія и вообще по части естественной исторіи.

b) Случаи достопримѣчательныя въ врачебномъ отношеніи, либо заслуживающіе дальнѣйшихъ надблюденій.

c) Собранныя свѣденія о леченіи болѣзней простонародными средствами.

się tycze sfałszowania win, i jakie były środki odkrycia i poprawienia ku temu użyte.

g) Wykroczenia przeciw prawom policyjnym lekarskim np. trudnienie się leczeniem lub przedawaniem lekarstw bez upoważnienia i jakie środki przeciw temu przedsięwzięto.

IV. Przypadki lekarsko-sądowe.

O wypadkach pospolitych ogólnie, a o zasługujących na uwagę poszczególowie.

V. Przedmioty naukowo-lekarskie.

a) Wymienić należy doświadczenia, odkrycia i postrzeżenia lekarskie, chemiczne, fizyczne, i w ogóle tyczące się historyi naturalnéj.

b) Znaczniejsze wypadki które dla sztuki lekarskiéj są ważne lub zasługujące na dalsze badanie.

c) Wiadomości o leczeniu chorób lekarstwami używanemi u gminu.

VI. Предметы по части Ветеринарной.

a) Вліяніе воздуха, корма и другихъ общихъ причинъ на здоровье домашнихъ животныхъ.

b) Болѣзни эпизоотическія и энзоотическія.

c) Болѣзни заразительныя, съ особеннымъ взглядомъ на бѣшенство домашнихъ животныхъ.

d) Замѣчательныя спорадическія болѣзни лошадей, рогатаго скота, собакъ и другихъ домашнихъ животныхъ.

e) Достопримѣчательнѣйшіе случаи болѣзней, прилипчивыхъ и заразительныхъ.

f) Замѣчанія объ употребляемыхъ способахъ леченія.

g) Замѣчанія въ ученомъ отношеніи, опыты новыхъ способовъ леченія и новыхъ врачебныхъ средствъ.

h) Замѣчанія по части ветеринарной полиціи.

VI. Przedmioty tyczące się weterynaryi.

a) Wpływ powietrza, pokarmów i innych ogólnych przyczyn na zdrowie zwierząt.

b) Choroby epizootyczne i enzootyczne.

c) Choroby zaraźliwe z szczególnym względem na wściekliznę zwierząt domowych.

d) Choroby sporadyczne koni, bydła rogatego, psów i innych zwierząt domowych.

e) Ważne pojedyńcze przypadki chorób, szczególniéj epidemicznych i zaraźliwych.

f) Uwagi nad używanemi sposobami kuracyjnemi.

g) Uwagi naukowe, doświadczenia z nowemi sposobami leczenia i środkami lekarskiemi.

h) Uwagi policyjno-weterynarne.

BIBLIOTEKA AKAD. MEDYCZNEJ LUBLIN

OMYŁKI W DRUKU.

Na str.	12	*wiersz*	14	*zamiast* bouum	*czytaj* boum	
—	13	—	15	— bouum	— boum	
—	15	—	13	— Rankor	— Rankorz	
—	15	—	20	— haemorhoides	— haemorrhoides	
—	17	—	2	— episootica	— epizootica	
—	17	—	3	— vasonychia	— paronychia	
—	17	—	6	— epizooticum	— epizootica	
—	17	—	14	*dodaj*: Malleus farciminosus, cachexia lymphatica farciminosa		
—	18	—	9	*zamiast* staematuria	*czytaj* haematuria	
—	18	—	12	— rachialgia	— rhachialgia	
—	19	—	9	— staematuria	— haematuria	
—	19	—	13	— rachialgia	— rhachialgia	
—	21	—	23	— 1818	— 1828	
—	22	—	1	— 1818	— 1828	
—	29	—	21	opuścić należy słowo: błota		
—	53	—	13	*zamiast* chorych	*czytaj* chorób	

W annexie litt. Γ. na stronnicy 9 w. 14 *zamiast* epidemicznych *czytaj* epizootycznych.

BIBLIOTEKA
AKADEMII MEDYCZNEJ
W LUBLINIE
05421

Uniwersytet Medyczny w Lublinie
nr inw.: XX - 40106
BG 5421